

Fatih Döneminde Süleymaniye Bölgesindeki Mahalleler

Seniye Selcen ONUR* ve İbrahim NUMAN**

* *Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi*
İstanbul, Türkiye
ORCID: 0000-0002-7588-6470
seniyeonur@gmail.com (İletişim yazarı)

** *Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi*
İstanbul, Türkiye
ORCID: 0000-0002-2785-7536
inuman@fsm.edu.tr

Araştırma Makalesi

Geliş: 18/11/2019

Kabul: 28/12/2019

Yayımlanma: 31/01/2020

Öz

Süleymaniye yenileme alanı içinde yer alan 8 mahallenin, 1926 yılında yapılan mahalle taksimatı çalışmaları sırasında 27 mahallenin birleştirilmesi ile oluştuğu, bu mahallelerin yaklaşık dörtte üçünün, 1930'lu yıllara kadar, Fâtih dönemindeki isimlerini taşıdıkları, 1922 Hayrât-ı Şerife Defterleri listelerinden ve 1930'da yayınlanan mahalle taksimatı mazbatalarından anlaşılmaktadır. Yüzyıllarca kalıcı olarak aktarılabilen mahalle isimlerinin, dikkate değer bir şekilde, mahallelerin, etrafında şekillendikleri camilerin vâkıfları olan önemli şahsiyetlerin isimleri oldukları görülür. Bu çalışma kapsamında Fâtih döneminde meydana gelen mahallelerin isimleri üzerinden, mahalle oluşumlarının çekirdeği konumundaki kurucu mescidler ile bunların bânileri incelenmiş, Necip Bey haritaları üzerinde yerleri işaretlenmiştir.

Ulaşabildiğimiz bilgiler, vâkıfların, devrinin büyük âlim, ulema, müderris, mutasavvıf, devlet görevlisi ve ni'm'el-ceyşten olduğunu göstermiştir. Bu durum, Süleymaniye bölgesinin sahip olduğu, yüzyıllarca koruyup geliştirdiği yüksek seviyedeki mimari eserlerin, öncelikle aynı seviyede bir kültürel iklimin oluşturulması ile meydana getirildiği ve Fatih devrinde atılan şehircilik temeli üzerine sonraki nesillerce de sürdürülebilir kılındığı sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Mahalle, kültür, merkez, Süleymâniye bölgesi, Fâtih dönemi

The Neighborhoods of Suleymaniye Area in Fatih Period

Seniye Selcen ONUR* and İbrahim NUMAN**

* *Fatih Sultan Mehmet Vakıf University*
İstanbul, Turkey
ORCID: 0000-0002-7588-6470
seniyeonur@gmail.com (Corresponding author)

** *Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi*
İstanbul, Türkiye
ORCID: 0000-0002-2785-7536
inuman@fsm.edu.tr

Research Article

Received: 18/11/2019

Accepted: 28/12/2019

Published online: 31/01/2020

Abstract

It's understood from 1922 Hayrat-ı Şerife Ledgers lists and 1930 dated records of the district division, that the 8 neighborhoods that are currently in Suleymaniye renovation area, were formed during 1926 district division by integrating 27 neighborhoods and nearly three fourths of these neighborhoods carried their names from Fatih period, until 1930s. Neighborhood names which can pass on centuries, are remarkably the names of the important figures who charited mosques that shaped the neighborhoods around them. This work investigates the core of the neighborhood formations, founder masjids and their endowers, through the names of the neighborhoods that formed in the Fatih era and marks them on Necip Bey maps. The information provided suggests that these endowers were great scholars, ulemas, mudarris, goverment officials and Ni'm el-ceyş. This draws the conclusion that the high architectural artifacts, which Suleymaniye has preserved and improved, were formed by first creating the same level of cultural climate and with the urban foundations of Fatih period, became sustainable for generations.

Keywords: Neighborhood, district, culture, center, Suleymaniye area, Fatih period

1. GİRİŞ

Fetihten sonra, İstanbul'da, Osmanlı idâresinde kurulmuş mahallelerin neredeyse tamamına yakın denebilecek bir çoğunluğunun fetih sırasında hizmetleri bulunan askerler (Ni'me'l-Ceyş) veya devrinin ünlü âlimlerinin vakıfları etrafında şekillendiği görülür. Fetih sırasında şehit oldukları yerde defnedilen Ni'me'l-Ceyş mezarları ve onlar adına vakfedilen eserler etrafında da mahalleler gelişmiştir. "Fatih devri devlet adamlarından Sadrâzam Mahmud Paşa, âlimlerden Molla Kestel, Molla Hüsrev, devlet erkânından Gedik Paşa, İshak Paşa, devrinin ni'mel-ceyşinden Çakır Ağa, Hacı Bayram-ı Kaftanî, haletli zevattan Ak Bıyık, Ak Şemseddin... isimlerinin, aynı zamanda mahalle isimleri olması da bunun bir ifadesidir" (Ünver, 1976: 9).

Bazı mahalleler ise, mahallede yaşayan önemli kişiler veya orada bulunan dikkat çekici yerlerin isimlerini almışlardır, ancak yüzyıllarca kalıcı olarak aktarılabilen mahalle isimlerinin, dikkate değer bir şekilde önemli şahsiyetlerin isimleri oldukları görülür. Bu durum insan odaklı bir şehir yapısının ve bunun toplumca benimsenmesinin bir işareti olarak değerlendirilebilir.

Ünver'e göre İstanbul'un eski mahallelerinden %90 kadarının, Ayverdi'ye göre ise İstanbul semti mahallelerinin üçte ikisinin isimlerinin Fatih devrinden geldiği; Fatih vakfiyeleri, Ayasofya ve İstanbul semti vakıfları tahriri defterleri ile 1922 senesi listelerine dayalı olarak bildirilmektedir (Ünver, 1976; Ayverdi, 1958).

Çalışma alanı olan Süleymaniye bölgesindeki mahallelerin yaklaşık dörtte üçünün, 1930'lu yıllara kadar, Fatih dönemindeki isimlerini taşıdıkları, 1922 Hayrât-ı Şerife Defterleri listelerinden ve 1930'da yayınlanan mahalle taksimatı mazbatalarından anlaşılmaktadır.

Yeni mahalle taksimatının yapılması nedeniyle pek çok mahalle ortadan kalkmış ve isimleri unutulmuştur. Bu isimlerin kaynağı olan şahsiyetlerin araştırılması, fetihten sonra İstanbul şehrinin yeniden kuruluş mantığının anlaşılmasını sağlayacaktır.

İnsan odaklı bir gelişim söz konusu olduğuna göre, çalışmanın değişimin yaşandığı dönemler şeklinde ele alınması yerinde olacaktır. Bu nedenle, bölgenin dünya miras alanı olmasının sebebi olan kültürel mirasın oluşumunun, ilk ve en önemli aşaması olan, fetih sonrası kuruluş döneminin, öncelikli olarak araştırılması gerekmektedir. Şehrin bütünü oluşturulan mahalleler ve onların nasıl şekillendiğinin belirlenmesi; geçirdikleri değişimlerin nedenleri ve sonuçları hakkında fikir verebilecek ve geleceğe dair yapılacak planlama çalışmalarına yön verecektir.

Yukarıda açıklanan nedenlerle, fetih sonrası bölgenin kuruluşu ile ilgili yapıların ve bunları meydana getiren şahsiyetlerin araştırılması, odağını oluşturdukları yerleşimlerin, geçirdiği bütün afet ve değişimlere rağmen, 19. yüzyılın başına kadar nasıl ayakta kalabildiğini anlamak açısından doğru bir yöntem olarak belirlenmiştir.

Belgelerde bulunan mahallelerin isimleri ve nüfus büyüklükleri ile ilgili bilgiler üzerinden, buldukları yer, sınırları ve yüzölçümleri hakkında tahmini bir bilgi sahibi olunabilecektir.

Mahallelerin ne şekilde kuruldukları ve nasıl bir işleyişe sahip oldukları çalışma kapsamında ele alınacak konulardır. Böylece mahallelerin kuruluş mantığı üzerinden bölgenin şehir bütününde üstlendiği görev ve yaşama kültürüne dair ipuçları elde edilmiş olacaktır.

1.1. Çalışma Yöntemi ve Kaynakları

Süleymaniye bölgesindeki mahallelerin hangi isimlerle ve hangi şahsiyetler etrafında kurulduğunun araştırılması konusuna öncelikle Fatih döneminden başlanmıştır. Bu çalışma kapsamında Fatih döneminde meydana gelen mahallelerin isimleri üzerinden, oluşumlarının çekirdeği konumundaki vakıf eserler ile bunların vâkıfları incelenmiştir. Bu inceleme sırasında kullanılan belgelerden bazıları aşağıda anlatılmaktadır:

1294 (1877) Devlet Salnamesindeki mahalleler cetveli, Latin alfabesiyle düzenlenerek İstanbul Dergisinin Mahalle konulu sayısında 'İstanbul Mahalleleri' ismiyle yayınlanmıştır (Özege, 1971-1979, aktaran İşli, 2002). Bu listelerde mahallelerin yerleri ile birlikte hane sayılarına dair bilgiler de bulunmaktadır.

İstanbul'da mahalle, mıntıka ve daire taksimatı Vilâyet Belediye Kanununa yapılan 17 Şubat 1926 tarih ve 744 numaralı ilave bir kanunla başlamıştır. Yeni mahallelere ait mazbatalar ve haritaları 26 Temmuz 1926 tarihinde Vilâyet Umumî Meclisine sunulmuştur (Ölçer, 2014). İstanbul'daki belediye şube taksimatının 1930 tarihli İstanbul Belediye Mecmuasındaki ilânında; oluşturulan nahiyelerden bazılarının isimlerinin değiştirildiği, mahallelerden bazılarının sınır ve genişliklerinde değişiklik yapıldığı, mahallelerin hangi nahiyelerde bulunduğu ile ilgili listeler verilmiştir (Ergin, 1930, aktaran Ölçer, 2014). Bu ilânda yer alan mahalleler listesi, 1934 senesinde yayınlanan İstanbul Şehir Rehberinde yeni mahalle sınırlarını gösteren haritalar üzerinde görülmektedir (Ergin, 1934).

İstanbul Şehremaneti ve İstanbul Belediye Mecmuasındaki mahalle taksimatıyla ilgili mazbatalar esas alınarak hazırlanmış olan eski ve yeni mahalle listeleri bu çalışma kapsamında kullanılmıştır. Buna göre, çalışma bölgesinin bugün 8 mahalle bulunan sınırları içerisinde, taksimat çalışmalarının yapıldığı 1926 senesinden önce 27 mahallenin bulunduğu tespit edilmiştir. Tespit edilen 27 mahallenin bazı isim farkları da olsa, 1877 salnamesine dayanan mahalle listelerinde de bulunduğu görülmüştür (Özege, 1971-1979, aktaran İşli, 2002).

1922 yılında, Maarif Vekaleti'nin eski eserlerin tespitini isteyen genelgesi üzerine, Evkaf Umum Müdürlüğü tarafından İstanbul'da yer alan vakıf taşınmazlar tespit edilmiş ve 6 ciltten oluşan Hayrât-ı Şerîfe Defterleri oluşturulmuştur. Defterlere, İstanbul'daki mevcut hayrat vakıf eserlerinin isimleri, vâkıfları, adresleri ve durumları kaydedilmiştir. Listelerde adres bilgisi olarak mahalle ve sokak isimleri verilmiştir. Bu listelerde geçen mahalleler de, mahalle taksimatıyla ilgili mazbataların listelerinde yer almaktadır.

Ekrem Hakkı Ayverdi'nin 'Fatih Devri sonlarında İstanbul Mahalleleri, Şehrin İskânı ve Nüfusu' adlı kitabı İstanbul'un kaybolan mahalleleri ile ilgili kapsamlı bir araştırma olarak, o tarihlerdeki mahallelerin yaşayıp yaşamadıkları, 1338 (1922) listelerindeki birleştirmelerle kaldırılıp kaldırılmadıkları hakkında bilgi vermektedir. Kitap, Osman Ergin tarafından neşrolunan Fatih İmareti Vakfiyesi, Tahsin Öz tarafından Almanca neşrolunan Fatih Vakfiyesi, Vakıflar Umum Müdürlüğü tarafından neşrolunan Fatih Mehmed II Vakfiyeleri, Hicrî 953 de Abdurrahman b. Seyyidi Ali tarafından tanzim olunup Başvekâlet Arşiv'inde mahfuz Tahrir Defteri, Ayvansarayî Hüseyin Efendinin telif ettiği Hadîkat'ül Cevâmi, Ekrem Hakkı Ayverdi'nin Fatih Devri Mimarisi adlı eseri, İstanbul ve Bilâd-i Selâse'de kâin mahalle ve köyler hakkında 1338/1922 de tanzim edilmiş olan mahalle esami cedveli gibi kaynaklar esas alınarak hazırlanmıştır (Ayverdi, 1958). Bu kitapta yer alan mahalle isimleri Fatih dönemini ele alması ve kaynakları bakımından bu çalışma kapsamında temel alınmıştır. Yukarıda bahsi geçen

diğer listelerle karşılaştırmalı olarak kullanılmış ve Necip Bey Haritaları üzerinden mahallesi olan mescitlerin yerleri işaretlenmiş, Fatih Dönemi Mescidleri ayrı renkte gösterilmiştir (Günpınar vd., 2013). Fatih Dönemi mahalle sınırlarını ve kurucu mescidlerini gösteren ancak çizeri tespit edilemeyen bir harita da çalışmada yer almaktadır (Numan, tb).

Necip Bey Haritaları, İstanbul Şehremaneti Harita Şubesi Müdürü mühendis Necip Bey tarafından 1914-1918 yılları arasında çizilmiştir. 1/50000 ölçekli genel bir pafta ve 1/5000 ölçekli 14 pafta olmak üzere toplam 15 paftadan oluşan bu haritaların Osmanlıca kopyası 1918 yılında Viyana’da, Fransızca kopyası ise 1924 yılında Ahmed İhsan Matbaasında basılmıştır (Günpınar vd., 2013). Orijinal nüshaları İstanbul Atatürk Kitaplığında bulunan bu haritalar, İstanbul Büyükşehir Belediyesince yapılan bir çalışmayla dijital ortama aktarılarak ve günümüz haritalarının koordinat sistemine getirilmiştir. (Günpınar vd., 2013)

Hadîka’da adları geçen sur içindeki cami ve mescidlerin yerlerini gösteren bir şehir planı, Mühendishâne-i Berrî-i Hümâyun’da hazırlanıp 1264’te (1848) yayımlanmıştır. Bu plan esere büyük ölçüde yardımcı bir kılavuz niteliğinde olmakla beraber, sokak adlarının yazılmayışı takibini zorlaştırmaktadır. Hadîka, Ali Satı Efendi’nin ilâveleriyle birlikte iki cilt halinde Matbaa-i Âmire’de basılmıştır (Eyice, 1998). Hadîkatü’l- Cevami (Galitekin, 2001), mahalle merkezinde yer alan cami ve mescidlerin araştırılmasında ana kaynaklardan biri olarak kullanılmıştır.

2. SÜLEYMANİYE BÖLGESİ

Süleymaniye Camii ve Çevresi Koruma Alanı, Tarihi Yarımada’nın kuzeyinde İstanbul’un üçüncü tepesinin Haliç’e bakan yamacında yer almaktadır. Doğu-batı yönünde Atatürk Bulvarı ile İstanbul Üniversitesi arasında; kuzey-güney yönünde ise Şehzade Külliyesi’nden Haliç kıyısına kadar uzanmaktadır. İsmi sınırları içinde bulunan Süleymaniye Külliyesi’nden almaktadır. Semt geleneksel evleri ve organik formlarını koruyan sokakların oluşturduğu mahalleri ile tipik Osmanlı Dönemi yerleşimi özelliklerini göstermektedir (İTYYP, 2018).

Süleymâniye semti 1985 yılında UNESCO tarafından dünya kültür mirası listesine alınmıştır. Süleymaniye Camii ve Çevresi Dünya Miras Alanı; “(i) insanın yaratıcı dehasının bir örneği olması; (ii) dünya kültür sahası içinde veya belirli bir zaman dilimi üzerinde, mimarlıkta ya da teknolojiye, anıtsal sanat eserlerindeki şehir plancılığındaki veya peyzaj tasarımındaki gelişimlerde insani değerlere dair kültür paylaşımını sergilemesi; (iii) yaşayan ya da kaybolmuş bir medeniyete veya kültürel geleneğe ait eşsiz ya da en azından ayırt edici kanıt taşıması; (iv) insanlık tarihi içindeki önemli aşamaları gösteren mimari veya teknolojik grup ya da peyzaja sahip önemli bir yapı tipinin örneği olması” şeklinde açıklanan dünya mirası kültürel kriterlerine uygun olarak tanımlanmıştır (İTYYP, 2018).

Dünya Mirası Listesi’ne alınma kararında Süleymaniye Külliyesi ile bölgenin yerleşim alanında tescil edilmiş 515 ahşap evin bulunduğu vurgulanmaktadır. Süleymaniye Camii ve Çevresi Koruma Alanı’nda 127’si kayıp, 793’ü mevcut toplam 920 tescilli eser bulunmaktadır (İTYYP, 2018). 19. yy başına kadar bu bölgede yer alan fonksiyonlar, Süleymaniye çevresinde zanaat atölyeleri, ticarethaneleri ve dükkânları oluşturmuştur. Günümüzde, İstanbul Üniversitesi’nin çeşitli bina ve fakülteleriyle, semtin eğitim bilim işlevi kapalı bir alanda ve sınırlı da olsa sürmektedir (Eyice vd., 1994).

Süleymâniye semti sahip olduğu değere rağmen Osmanlı Devletinin son döneminde önemini kaybetmeye başlamış, Osmanlı Döneminde savaşlar sonrası ve Cumhuriyet

dönemindeki siyâsi gelişmeler ile yoğun göç dalgası, tüm suriçi İstanbul gibi, Süleymâniye'yi de çok olumsuz etkilemiş, semtin genel görünümü ve demografik yapısı tamamen değişmiştir. Sosyal yapının bu orandaki değişimi; târihî bölgenin dokusuna uymaması sebebiyle, fizîkî ve kültürel bozulmalara neden olmuştur.

Bozulmaların artarak devam etmesi sebebiyle, 2006 yılında Süleymâniye çevresinde 131.000 metrekare'lik Demirtaş, Hacı Kadın, Hoca Gıyâseddin, Kalenderhâne, Molla Hüsrev, Sarıdemir, Süleymâniye ve Yavuz Sinan mahallelerinden oluşan alan, yenileme alanı olarak ilan edilmiştir. Bu kapsamda planlanan yenileme uygulamaları, istenen düzeyde hayata geçirilememiştir. Bölgenin taşıdığı kültür ve kimliğe yönelik stratejik planlamanın yapılması gerekli olan Süleymaniye Camii ve Çevresi Dünya Miras Alanının tamamını kapsayan Süleymaniye Yenileme Alanı sınırları, çalışma alanı sınırı olarak belirlenmiştir.

3. İSTANBUL MAHALLELERİ

Osmanlılar'da XIX. yüzyılın ilk yarısına kadar müslüman mahallelerinin sorumlu yöneticisi imam, padişah beratı ile tayin edilen ve beldenin mülkî ve beledî âmiri olan kadının temsilciliğini üstlenen bir memurdu. Mahallede meydana gelen doğum, ölüm, evlenme gibi olayları kaydetmek imamın görevidi. Mahallede her şey onun iznine bağlıydı. Bir kimsenin mahalleye yerleşebilmesi için mahalle sakinlerinden birinin ve imamın kefaleti şarttı. Mahalle halkı, mahallelerinde meydana gelen bir olayın aydınlığa kavuşturulmasında ve doğan bir zararın karşılanmasında ortaklaşa sorumluydu (Yel ve Küçükaşçı, 2003).

Osmanlı şehirlerinde mahallenin en önemli özelliği temel yönetim birimi olmasıdır. Vergi yükümlüsü reâyâ, tahrir defterlerine ve diğer vergi kayıtlarına buldukları mahallelere göre ismen yazılmış, oturdukları binaların hangi mahalle sınırları içinde bulunduğu belirlenmiştir (Yel ve Küçükaşçı, 2003).

Bu idari sisteme göre, Osmanlı dönemindeki mahallî hayatın düzenini büyük ölçüde câmi ve mescitler, mahallenin sınırlarını ise câmiyi merkez alan erişim mesafeleri belirlemekteydi. Bir başka deyişle mahalle sakinlerinin hayatını tanzim eden en önemli unsurların başında mescit ve câmiler geliyordu. Fatih, İstanbul'u aldıktan sonra, mahalleler kurmak için cami, eğitim için sıbyan mektepleri ve medreseler, ekonomiyi canlı tutmak için de hanlar hamamlar ve dükkânlar inşa ettirmiştir. Ticârî birimler, ekonomiyi canlı tutmalarının yanında, vakıf olarak kuruldukları için kamu alanlarında kullanılmak üzere gelir getirirlerdi. Bu sistem, 'şenlendirme' diye târiflenmiş olan, şehrin kuruluş stratejisini tanımlamaktadır (Uluçay, 1951).

İstanbul'un fethinden sonra başlanan imar faaliyetleri ilk aşamada, Fatih Sultan Mehmet'in beraberindeki askeri erkânı yönlendirmesiyle kurulan vakıflar sayesinde gerçekleşmiştir (Ayverdi, 1958a). Söz konusu faaliyetler diğer padişahlar tarafından da devam ettirilmiştir. Mahallelerin kurulması aşamasında, mescit, mektep ve çeşmeden oluşan küçük ölçekli külliyelerin yapımında din adamları, âlimler, halkın ileri gelenleri de yer almıştır.

İstanbul'da bir mahallenin kurulabilmesi için öncelikle mahalleye adını veren mescit vakfının kurulduğu, tahrir defterlerine "mahallelerin kurucu mescitleri" olarak kaydedildiği ve zamanla mahallelerin oluştuğu anlaşılmaktadır (Gürsoy, 2019).

İmar edilen eserlere gereken maddi destek banileri tarafından verilmişse de kurulan mahallelerin zaman içindeki ihtiyaçlarını gidermek ve sürdürülebilirliğini sağlamak amacıyla mahalle halkının kurduğu vakıflar da önemli ölçüde katkı sağlamış, gayrimenkul vakfedecek

kadar varlığı bulunmayan halk ise para vakıflarına yönelmişlerdir. Sosyal hayata yönelik çeşme, tulumba, mektep, tekke, gibi hayratlar çoğu zaman banilerinin isimlerini, ticârî hayata yönelik çarşı, iskele, kapan vs. gibi hayratlar ise buldukları yerin veya çevresinde kümelenen esnaf birliklerinin isimlerini almışlardır (Gürsoy, 2019).

Mahalle taksimatının başlatıldığı 1926 yılında, İstanbul'da 600ün üzerinde mahalle bulunmaktaydı. Bu mahalleler bir cami veya bir mescit etrafındaki üç, beş sokaktan müteşekkildi. Sayıları fazla olan mahalleleri yeni belediye düzeni ile kontrol etmek zor olduğundan, şehri belli mıntıkalarla dairelere bölüp, mahallelerin sınırlarını belirleyip bu dairelere bağlama ihtiyacı duyulduğu için, kadastro heyetinin tasarrufuyla, İstanbul'daki mahallelerin, üçü beşi ya da altısı yedisi birleştirildi ve bunlara uygun birer isim verildi. Osman Nuri Ergin, Kadastro Heyetinin çalışmalarıyla ilgili mazbataları İstanbul Şehremaneti Mecmuasında yayınlamıştır (Ölçer, 2014). Hazırlanan harita ve açıklama raporu İstanbul Umumi Meclisinin 11/K.Evvel/1930 tarihli toplantısında kabul edilmiş ve yürürlüğe girmesi için Vilâyeti Celîle'ye gönderilmiştir (Ergin, 1930, aktaran Ölçer, 2014).

4. SÜLEYMÂNİYE BÖLGESİNDEKİ MAHALLELER

24.05.2006 tarih ve 2006/10501 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile Yenileme Alanı olarak ilan edilen ve çalışma alanı olarak belirlenen Süleymâniye Bölgesi'nde; Yavuz Sinan, Sarıdemir, Hacı Kadın, Demirtaş, Hoca Gıyâsettin, Molla Hüsrev, Süleymâniye ve Kalenderhâne Mahalleleri yer almaktadır.

1934 İstanbul Şehir Rehberinde; söz konusu mahallelerden, o tarihteki isimleriyle Süleymaniye el maruf, Molla Hüsrev, Kalenderhane mahalleleri Eminönü Kazası Beyazıt Nahiyesinde, Sarı Timur, Timurtaş, Yavuz Sinan, Hoca Gıyaseddin, Hacı Kadın mahalleleri Eminönü Kazası Küçükpazar Nahiyesinde görülmektedir.

İstanbul Şehremaneti ve İstanbul Belediye Mecmuasındaki mahalle taksimatıyla ilgili mazbatalar esas alınarak hazırlanmış olan listelerde yapılan çalışmada, bölge sınırları içinde kalan 8 mahallenin, 1926 öncesinde, 27 eski mahalleden meydana geldiği tespit edilmiştir. Bunlar; Demirtaş, Hoca Hamza, Kepenekçi Sinan, Sarıdemir, Kâtip Şemsettin, Suhte Hatip, Hoca Gıyâsettin, Rüstem Paşa, Hoca Hayrettin, Yavuz Sinan, Hacı Kadın, Vefâda Dâr-ül Hadis, Şemseddin Molla Gürâni, Hoca Hâlil Attâr, Revânî Çelebi, Hoca Teberrük, Sekbanbaşı İbrahim Ağa, Molla Hüsrev, Beyazıt Veli, Mercan Ağa, Sâman Vîrân-ı Sâni, Bezzâz-ı Cedîd, Sâman Vîrân-ı Evvel, Süleymâniye Elmâruf, Kalenderhâne, Voynuk Şücâüddin, Fevzîye mahalleleridir (Ölçer, 2014).

1877 salnamesindeki kayıtlar incelendiğinde, 27 eski mahallenin tamamının listede bulunduğu, ancak ikisinin farklı isimlerle yer aldığı görülür (İşli, 2002). Mazbatalardaki 'Hacı Kadın' mahallesi, 'Mahalle-i Hızır Bey' ve 'Beyazıt Veli' mahallesi, 'Mahalle-i Sarı Bayezid' olarak kaydedilmiştir. Bu mahalle isimlerinin her iki şekilde de kullanıldıkları göz önüne alındığında 1877-1926 yılları arasında, bu bölgede, mahalle sayı ve isimlerinde büyük bir değişiklik olmadığı söylenebilir.

Bugün Süleymâniye Bölgesinde bulunan 8 mahalle, yukarıda isimleri verilen 27 mahallenin birleştirilmesiyle oluşmuştur. (Şekil 1) 1926 tarih ve 744 sayılı kânun gereği birleştirilerek ortadan kalkan eski mahallelerin bugün hangi mahalle içinde kaldığı aşağıda listelenmektedir (Tablo 1).

Tablo 1. 1926 Yeni ve eski mahalleler

Demirtaş Mahallesi Demirtaş Hoca Hamza Kepenekçi Sinan Sarıdemir Katip Şemsettin Suhte Hatip Hoca Gıyasettin	Süleymaniye Mahallesi Beyazıt Veli Mercan Ağa Saman Viran-ı Sani Bezzaz-ı Cedid Saman Viran-ı Evvel Hoca Hamza Süleymaniye Elmaruf Sekbanbaşı İbrahim Ağa Molla Hüsrev Kalenderhane Katip Şemseddin
Sarıdemir Mahallesi Rüstem Paşa Demirtaş Sarıdemir Hoca Hayrettin Yavuz Sinan	Yavuz Sinan Mahallesi Hoca Hayrettin Hoca Halil Attar Yavuz Sinan
Hoca Gıyasettin Mahallesi Hacı Kadın Hoca Hayrettin Hoca Gıyasettin Vefada Dar-ül Hadis Katip Şemseddin Şemseddin Molla Gürani Hoca Halil Attar	Hacı Kadın Mahallesi Hacı Kadın Hoca Halil Attar Voynuk Şucaüddin Hoca Gıyasettin Vefada Dar-ül Hadis Hoca Teberrük
Molla Hüsrev Mahallesi Revani Çelebi Hoca Teberrük Şemseddin Molla Gürani Sekbanbaşı İbrahim Ağa Molla Hüsrev	Kalenderhane Mahallesi Revani Çelebi Sekbanbaşı İbrahim Ağa Molla Hüsrev Fevziye Kalenderhane

Şekil 1. Günümüzde bölgedeki mahalleler (İBB haritalar, 2019)

Şekil 2. Necip Bey haritasında mahallesi olan camiler (Fatih dönemi camiler: siyah işaretli) (Necip Bey, 1914-1918)

1926 mazbataları ekinde bulunduğu bildirilen eski ve yeni mahalle sınırlarını gösteren haritalara ulaşılamadığından, mahalle listeleri, merkez camiler ve 1918 tarihli Necip bey haritalarındaki yapı adaları esas alınarak oluşturulan eski mahalle sınırları ancak tahminî olarak çalışılabilir durumdadır.

Prof. Dr. İbrahim Numan arşivinde bulunan, ancak çizeri tespit edilemeyen bir harita, Fatih Dönemi mahalle sınırlarını ve kurucu mescidlerini göstermektedir. Bu harita, tarihi ve güncel haritalarla karşılaştırılarak incelendiğinde sağlıklı olduğu tespit edildiğinden, çalışma alanını gösteren kısmı, günümüzdeki mahalle sınırları ile karşılaştırılarak verilmiştir (Şekil 3).

Tablo 2. Fatih dönemi ve 1926 eski mahalle isimleri

Fatih Sultan Mehmet Döneminde Mahalle İsimleri	1926 Mahalle taksimatı mazbatalarındaki eski mahalle isimleri
Arslanlu Bezzaz-ı Cedid Bodrum/Suhte Hatip Hacı Halil Attar Hacı Timurtaş Hızır Bey Hoca Hamza Hoca Hayrüddin Hoca Teberrük İskele Kapısı Kalenderhane Mehmed Paşa/Hoca Gıyasettin Mercan Ağa Molla Gürani Molla Hüsrev Saman Viran-ı Evvel Saman Viran-ı Sani Sarı Bâyezid Sekbanbaşı İbrahim Ağa Şeyh Vefâ Unkapanı Voynuk Şucaüddin Yavuz Er-Sinan	Bezzaz-ı Cedid Suhte Hatip Hoca Halil Attar Demirtaş Hacı Kadın Hoca Hamza Hoca Hayrettin Hoca Teberrük Kalenderhane Hoca Gıyasettin Mercan Ağa Şemseddin Molla Gürani Molla Hüsrev Saman Viran-ı Evvel Saman Viran-ı Sani Beyazıt Veli Sekbanbaşı İbrahim Ağa Vefâ Dar-ül Hadis Voynuk Şucaüddin Yavuz Sinan Kepenekçi Sinan Saridemir Katip Şemsettin Süleymaniye Elmaruf Rüstem Paşa Revani Çelebi Fevziye

Yukarıdaki 'Fatih Sultan Mehmet Döneminde Mahalle isimleri' listesinde kırmızı ile gösterilenler, 1926 listelerinde bulunmayanlar ve '1926 Mahalle taksimatı mazbatalarındaki eski mahalle isimleri' listesinde kırmızı renkte görünenlerse, Fatih döneminde olmayıp sonradan kurulan mahalle isimleridir (Tablo 2).

Tablolar, çalışma yöntemi ve kaynakları başlığı altında açıklanan, 1294 (1877) Devlet Salnamesindeki mahalleler cetveli (Özege, 1971-1979, aktaran İşli, 2002), belediye şube taksimatı listeleri (Ergin, 1934), 'Fatih Devri sonlarında İstanbul Mahalleleri, Şehrin İskânı ve Nüfusu' adlı kitap (Ayverdi, 1958), Hadikatü'l- Cevami (Galitekin, 2001), Necip Bey Haritaları (Günpınar vd., 2013) ve Fatih Dönemi mahalle sınırlarını ve kurucu mescidlerini gösteren haritadan (Numan, tb) faydalanılarak hazırlanmıştır.

Fatih sonrası bölgenin kuruluşu ile ilgili yapıların ve bunları meydana getiren şahsiyetlerin araştırılması, odağını oluşturdukları yerleşimlerin, zamanın getirdiği değişimlere rağmen, geçen yüzyılın başına kadar isimleri ile birlikte nasıl ulaşabildiklerini anlamak açısından isabetli olacaktır. Bu sebeple, Ekrem Hakkı Ayverdi'nin 'Fatih Devri sonlarında İstanbul Mahalleleri, Şehrin İskânı ve Nüfusu' kitabında yer alan mahalle isimleri, Fatih dönemini ele alması ve kaynakları bakımından bu çalışma için doğru bir tasnifleme olduğundan temel olarak kabul edilmiştir. Mahalleler, bölge içindeki yerlerinin takibini

kolaylaştırmak amacıyla, kurucu mescitlerinin bugün içinde yer aldıkları mahalle isimleri başlıkları altında anlatılacaktır. Bu durumda, Mercan Ağa ve Saman Viran-ı Sani mescitlerinin bugün içinde kaldığı, çalışma alanı sınırı dışında olan Mercan Mahallesi de başlıklar arasına girmiştir. Mescitlere ait eski fotoğrafların çoğunun kaynağı olan İstanbul 4 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Arşivinde, fotoğrafların tarihleri ile ilgili bir kayda rastlanmadığından fotoğraflara tarih bilgisi verilememiştir (KVKBK Arşivi, 2006).

Demirtaş Mahallesi

Arslanlu Mahallesi: Uzun Çarşı'nın ortasının batı taraflarındadır. Bu mahallenin isminin Arslanlu Ev'in bahçesi dolayısıyla verildiği ve Hoca Hamza Mahallesi'nin bitişiğinde olduğu anlaşılmaktadır. Ancak mescidi de olmadığından, XVI. Asırda ismi unutulmuş, diğer mahalleler içinde kalmıştır (Ayverdi, 1958: 13).

Bodrum Mescidi Mahallesi: Bâb-ı Meşihat'ın kuzeyindeki set duvarının aşağısındadır. Mescidin Banisi Hayrüddin Efendi, Fâtiḥ'in hocası ve Üç Mihrablı Câmî'in bânîsi olan zattan başkası olup, 1469'da Eyyüb'e defnolunmuştur. Mahalle günümüze ulaşmamıştır. Şimdi Timurtaş Mahallesi içindedir (Ayverdi, 1958: 15). Bodrum Mescidi'nin bânîsi Hayrüddin Efendi, Fatih Devri âlimlerindedir (Ünver, 1976: 53). Ayrıca Saatçi Yokuşu Cami ve Softa Hatip Camii de denilmektedir. Deprem, yangın ve kullanıma bağlı sebeplerden dolayı harap hale gelmiş, 1964 ve 1982 yıllarında onarım görmüştür (Demirtaş Mahallesi, 2019).

Şekil 4. Bodrum Camii (Anonim, tb1)

Şekil 5. Bodrum Camii (Anonim, tb2)

Hoca Hamza Mescidi Mahallesi: Uzun Çarşının batı tarafında Dökmeciler Hamamının altındaki yamaçtır. Kayıtlardaki 'Mahalle-i Mescid-i Hoca Hamza't-ül Aver' ismi ile Arslanlı Mahallesi'ni de içine almıştır. İbrahim Paşa Camii nahiyesinde 'Mahalle-i Mescid-i Hoca Hamza diye kayıtlıdır. Küçük Pazar Maliye Şubesi mahalleleri arasındadır. Mahalle

taksimâtı sırasında Timurtaş Mahallesi içinde kalmıştır. Vakfiye tarihi 1464'tür (Ayverdi, 1958: 25).

Şekil 6. (Solda) Hoca Hamza Mescidi (Anonim, tb1)

Şekil 7. (Sağda) Hoca Hamza Mescidi (Anonim, tb2)

Saridemir Mahallesi

Hacı Timurtaş Mescidi Mahallesi: Tahtakale Hamamının batısından itibaren Süleymaniye'nin eteklerindedir. Kayıtlarda 'Elhac Timurtaş Mescidi Mahallesi', 'Mahalle-i Mescid-i Hacı Timurtaş', 'Timurtaş' isimleri ile kayıtlıdır. Vakfiye tarihi 1467dir. Mescidi mevcuttur (Ayverdi, 1958: 23).

Şekil 8. (Solda) Hacı Timurtaş Mescidi (Cami girişinde duvarda asılı fotoğraf, tb)

Şekil 9. (Sağda) Hacı Timurtaş Mescidi (Anonim, tb2)

Sarı Timurcu Mescidi Mahallesi: (Kantarcılar Mescidi Mahallesi) Kantarcılar Caddesi ile Haliç arasındadır. İbrahim Paşa Câmii Nahiyesinde Mahalle-i Mescid-i Sarı Demürçi ismi ile kayıtlıdır. Vakfiye tarihi 1470'tir. Küçük Pazar Maliye şubesi mahalleleri arasında ismi Sarı Timur'dur (Ayverdi, 1958: 45). Kantarcılar 'Sarı Demir' camiiin esası Yıldırım Sultan Bayezid

zamanında 805 (1402)'de yapılmıştır. Bunu yenileyerek yaptıran Sarı Demirci Muhiddin Çelebidir (Ünver, 1976: 102).

Hadîkatü'l Cevâmî'ye göre, bânîsi Sarı Timurcu Muhyiddîn Çelebi, İstanbul'un fethine gelen ni'me'l ceşdendir. İki kere İstanbul kadısı olmuştur, Edirnekapı'da Emir Buharî tekkesi yakınında medfûndur. İlâhiyat dîvânı, şîir dîvânı ve basılı eserleri bulunmaktadır. Muhiddîn Efendi Fâtih'le beraber İstanbul'u fetheden ordunun askerlerinden ve yaşadığı dönemin seçkin insanlarındandır. Yiğitliği kadar, ilmi ve cömertliğiyle de ünlü olan Muhiddîn Efendi vakfiyesinde "1980 akçe geliri yedi dükkân, imam ve müezzin lojmanları ve geliri câminin giderlerine (yağ, mum ve hasır gibi) harcanmak üzere üç ev" bırakmıştır (Ayverdi, 1958). Mahallesi, Sarıdemir ve Demirtaş Mahallelerinde kalmaktadır.

Şekil 10. (Solda) Sarı Timurcu Mescidi (Anonim, tb1) Şekil 11. (Sağda) Sarı Timurcu Mescidi (Anonim, tb2)

Yavuz Sinan Mahallesi

Yavuz Er-Sinan Câmî'i Mahallesi: (Sağrıcalar Câmî'i Mahallesi) Unkapanı'nın Keresteciler'e doğru Olan kısmındadır. Hadîka'da Yavuz Er-Sinan Çelebi'nin Fâtih'in Mir-i alem Ağalarından olduğu ve mahallesi bulunduğu bildirilmektedir. 1922 cetvelinde Küçük Pazar Maliye Şubesi mahalleleri arasındadır. Şimdi daha genişlemiş olarak Yavuz Sinan Mahallesi'dir (Ayverdi, 1958).

Hadîkatü'l Cevâmîye göre, vakfın evlâdiyet üzere mütevellisi Evliyâ Çelebi'dir. Evliya Çelebi'nin cami hakkında yazdıkları da şöyledir: "Büyük dedemiz Yavuz Özbek, Sultan Mehmed'in bayraktarlığını yapmış olup İstanbul'un fethinde de bulunmuştur. Dedemiz Unkapanı'nın iç kısmında Sağrıcalar Câmîsi yerinde olan binaları savaş ganimeti olarak almıştır. Fetih'ten sonra burada bir câmî ve yüz dükkân yaptırıp dükkânları câmîye vakfetmiştir." (Atsız, 2011)

Vakfiyesinde (1484) nâkîd rihbinden 4000, mescîd yakınında 18 dükkândan 2150, 9 hücreden 600 ve Erzurum'daki köylerin hissesinden 5000 olmak üzere 10780 akçe irâd görünmektedir. (Atsız, 2011) 1894 depreminde ve 1918 yangınında büyük zarar gören yapı 1960 yılında onarılmıştır. Mahallesi Sarıdemir ve Yavuz Sinan Mahallerine katılmıştır.

Şekil 12. (Solda) Yavuz Er-Sinan Camii (Anonim, tb1) Şekil 13. (Sağda) Yavuz Er-Sinan Camii (Anonim, tb2)

Hacı Halil Mescidi Mahallesi: Unkapanı'nda Atlama Taşı civarındadır. Vefâ Camii nahiyesinde 'Mahalle-i Mescid-i Hacı Halil' ismi ile kayıtlıdır. 1457 tarihi ile bugün İstanbul'un mevcut olan en eski mescididir. Mahallesi taksimat sırasında kaldırılarak Yavuz Er-Sinan ve Hacı Kadın Mahallelerine katılmıştır. Mescidi ibadete açıktır (Ayverdi, 1958: 22).

Şekil 14. (Solda) Hacı Halil Mescidi (Anonim, tb1) Şekil 15. (Sağda) Hacı Halil Mescidi (Anonim, tb2)

Hoca Hayrüddîn Camii Mahallesi: (Üç Mihraplı Câmî Mahallesi) Unkapanı'nın ve Hacı Kadın Mahallesi'nin kuzeydoğusundadır. Vefâ Camii nahiyesinde 'Mahalle-i Câmî-i Hoca Hayrüddin' ismi ile kayıtlıdır. Bânisi Fatih'in Hocası Hayrüddin Efendi'dir ve inşa senesi 1469'dur. Küçük Pazar Mâliye Şubesi mahalleleri arasındadır. Mahalle taksimatı sırasında Yavuz Sinan Mahallesi içinde kalmıştır (Ayverdi, 1958: 25).

Molla Hayreddin Molla Hızır Bey'in Bursa'da yetiştirdiği talebesindendi, Fatih Sultan Mehmed'in hocasıydı ve Sahn'ı Seman'da müderrisdi. 880'de ölmüş ve medresesine defnedilmiştir. Âlim, fazıl, tab'an zarif ve sohbetine doyum olmaz bir zattır. Fatih bu camii minber koymak için tevsi etmiş ve bir mihrap da ilave etmiştir. Oğlunun eşi de bir üçüncüsünü yaptırmıştır. Bunun için üç mihraplı diye meşhurdur (Ünver, 1976: 45-46). Hadîkatü'l Cevâmî'ye göre, mescîde Kazancılar mescîdi de derler. Mahallesi Sarıdemir, Hoca Gıyasettin ve Yavuz Sinan Mahallelerine katılmıştır.

Vakıf defterinde câmî, medrese ve imâret için, çeşitli evlerden oluşan bu mahalledeki mülkler 8000 akçe irâdlı, câmî yakınındaki hücreler 5154 vârfdatlı ve diğer mahalle ve şehirlerdeki vakıflarla birlikte 46873 akçe vakfedilmiştir.

Şekil 16. (Solda) Hoca Hayrüddin Camii (Anonim, tb1) Şekil 17. (Sağda) Hoca Hayrüddin Camii (Anonim, tb2)

İskele Kapısı Mahallesi

Unkapanı Köprüsü başındadır. Bu mahalle sonradan Mescidi olanlar arasında unutulmuştur. Yavuz Sinan Mahallesi içinde kalmıştır (Ayverdi, 1958: 28).

Hacı Kadın Mahallesi

Hızır Bey Mescidi Mahallesi: (Hacı Kadın Mescidi Mahallesi) Unkapanında Atlama Taşı ve Hacı Kadın Semtleri arasındadır. Vefâ Camii nahiyesinde (mahalle-i mescid-i Hızır Bey Çelebi) ismi ile kayıtlıdır. İstanbul'un ilk kadısı Hızır Bey'in vefat tarihi olan 1459 dan önce yaptırdığı ve mahallenin de o zaman teşekkül ettiği düşünülmeyle birlikte, kabrinin yakındaki Voynuk Şücâüddin Camii haziresinde bulunması o tarihte caminin tamamlanmamış olabileceğini göstermektedir. 1922 listelerinde Küçük Pazar Mâliye Şubesi mahalleleri arasındadır. Mahalle taksimatı sırasında Hacı Kadın Mahallesi ismi verilmiştir (Ayverdi, 1958:

24). Hacı Kadın, İstanbul'un ilk kadısı Molla Hızır Bey Çelebi'nin kızı olup, Sultan Hatun da derler. Babası Hızır Bey'in yaptırdığı mescid kızı ismi ile anılır (Ünver, 1976: 46).

Hızır Bey, İstanbul'un 6 sene kadılığını yapmış, Fatih Sultan Mehmed'in çok saydığı ve sevdiği zamanın kuvvetli bir âlimiydi. Hızır Bey'in Sivrihisar kadısı olan babası Celâleddin Akşehir'de medfundur. Nasreddin Hoca'nın soyundan geldiği söylenmektedir. İkinci Sultan Murad devri değerli âlimlerinden Molla Yegân'ın kızıyla evli olan Hızır Bey, dönemlerinin önde gelen ilim adamlarından Yakub, Müftü Ahmed ve Sinan Paşa(Hoca Paşa)'ların, Hayrünnisa ve Sultan Hatun(Hacı Kadın)'ın babalarıdır (Ünver, 1976: 52). Mahallesi Hacı Kadın ve Hoca Gıyasettin Mahallelerine katılmıştır.

Şekil 18. (Solda) Hızır Bey Mescidi (Anonim, tb1) Şekil 19. (Sağda) Hızır Bey Mescidi (Anonim, tb2)

Şeyh Vefâ Câmî'i Mahallesi: Vefâ Meydanının doğu taraflarıdır. Câmî'nin Fâtih tarafından yaptırıldığı ve vazife tayin olunduğu vakfiyesinden anlaşılmaktadır. 1922 cetvelinde mahalle olarak geçmemiştir (Ayverdi, 1958: 48).

Şeyh Vefâ Konyalıdır. Tarikat-i Zeyniyye büyüklerindedir. 896 (1491) de vefat etmiş ve Vefâ'daki türbesine gömülmüştür.

Vefa semti, Bizans zamanında (Sphorakios) mahallesi denirdi ve bu mahalle, V. Asırda Konstantin tarafından kurulmuştu. Fetihden sonra, Ebû'l Vefâ'nın yeniden kurduğu mahalle onun ismiyle anılmaya başlamıştır (Ünver, 1976: 31-32).

Sühreverdiyye silsilesine bağlanan Zeyniyye tarikatının piri Tebrizli Şeyh Zeyneddin Ebubekir Hafi halifelerinden Şeyh Abdüllâtif Kudsi halifesi "Şeyh Vefa" lakaplı Muslihiddin Mustafa Efendi hükümdarlar dâhil herkesten hürmet gören, nüfuzlu mürşid olarak tarihe

geçmiştir. Mutasavvıf olmakla birlikte dinî ilimlerle de meşgul olduğundan Fatih ve II. Bayezid devri ulemasının tasavvufa olumlu yaklaşımlarını sağlamıştır (Tanman, 1990: 150).

Fatih Sultan Mehmed, 1476' da Şeyh Vefa Cami-Tekkesi ile bir çifte hamam inşa ettirmiş, daha sonra II. Bayezid de bunlara medrese, derviş hücreleri, imaret ve kütüphane ekleterek tam teşekküllü bir tarikat külliyesi meydana getirmiştir (Tanman, 1990: 150).

Şeyh Vefa'nın Kabri üzerine türbe inşa edilmiştir. Türbenin ve tekkenin çevresi zamanla büyük bir mahalleye dönmüştür. 1513'de Şeyh Vefa'nın oğlu tarafından düzenlenen vakfiyede, çeşitli gayrimenkullerin, kitapların ve tekkenin mensuplarına evler yapılması için cami çevresindeki arsaların vakfedildiği kayıtlıdır (Tanman, 1990, Katalog 5). Mahallesi, günümüzde Hoca Giyasettin ve Hacı Kadın Mahallelerinde kalmaktadır.

Şekil 20. Şeyh Vefa Camii (Anonim, tb1)

Şekil 21. Şeyh Vefa Camii (Anonim, tb2)

Unkapanı Mahallesi: Mescidi olmadığından XVI. Asırda unutulmuş, semt ismi halini almıştır (Ayverdi, 1958: 50).

Hoca Teberrük Mescidi Mahallesi: (Yahya Güzel Mescidi Mahallesi) Eski kırk Çeşme'den aşağı Voynuk Şücaüddin Mescidi'ne kadar olan bölgededir. Vefâ Camii nahiyesinde Mahalle-i Mescid-i Hoca Teberrük ismi ile kayıtlıdır. Vakfiye tarihi 1476'dır. Hadîka'da bulunduğu sokağa nispetle Yahya Güzel Mescidi ismi ile kaydedilmiş, mescidin yandığı ve Bağdat Ağası Osman Ağa tarafından yeniden inşa edildiği bildirilmiştir. Şehzade Başı Mâliye Şubesi mahalleleri arasındadır. Mahalle taksimatı sırasında Kırk Çeşme Mahallesi içinde kalmıştır. Mescidi yıkılmıştır (Ayverdi, 1958: 26).

Şekil 22. (Solda) Hoca Teberrük Mescidi (Anonim, tb1)

Voynuk Şücaüddin Mescidi Mahallesi: Eski Zeyrek Yokuşunun altından Hacı Kadın'a doğru uzanan bölgededir. Vâkıf, Şücâ Bey B. Abdullâh'üşşehir bi- Voynuk Begi dir. 1922

çetvelinde Küçük Pazar Mâliye Şubesi Mahalleleri arasındadır. 1934 mahalle taksimatında kaldırılarak Hacı Kadın Mahallesi'ne katılmıştır. Mescidi 1956'da yıkılmıştır (Ayverdi, 1958: 51).

Fatih devrinin divan sahibi şairlerinden olan Necâti, 914(1508)'de vefatından sonra, Voynuk Şücaüddin mescidi yanındaki mekteb altında gömülü iken, Manifaturacılar Çarşısı önüne nakledilmiştir (Ünver, 1976: 91).

Şekil 24. (Solda) Voynuk Şücaüddin Mescidi (Encümen Arşivi, 1940) Şekil 25. (Sağda) Voynuk Şücaüddin Mescidi (Anonim, tb2)

Sekban Başı İbrahim Ağa Mescidi Mahallesi: Mescidi, Kırk Çeşmenin batı tarafında idi. Vefâ Camii'ni nahiyesinde Mahalle-i Mescid-i Sekban Başı İbrâhim Bey der Nezd-i Kırk Çeşme ismi ile kayıtlıdır. 1922 çetvelinde Şehzâde Başı Mâliye Şubesi mahalleleri arasındadır. Kırk Çeşme Mahallesi içine alınmıştır. Mescidi yıkılmıştır (Ayverdi, 1958: 45).

Fatih'in Sekban Başlarından olan İbrahim Bey'in mescidi 'Conv. De Kyra Martha' isimli eski Bizans Manastırından çevrilmedir. Türk-İslâm Esreleri Müzesindeki mezar taşından 857 (1453) de şehit düştüğü anlaşılmıştır ancak, Ayvansarayî Hüseyin Efendiye göre 902 (1496) da ölmüştür (Ünver, 1976: 57). Mazbatalarda, mahallesinin Molla Hüsrev ve Süleymaniye Mahallelerinde kalmakta olduğu söylene de mescidin yeri Atatürk Bulvarı üzerinde bulunduğundan bu mahalle içinde bahsedilmiştir.

Hoca Gıyasettin Mahallesi

Mehmed Paşa Mescidi Mahallesi: (Hoca Gıyasüddin Mescidi Mahallesi) Küçük Pazar'ın güney tarafındaki sırtlardadır. Hadîka, Gıyasüddin Mehmed Efendi'nin Ak Şemsüddin'in yeğeni olup, Paşa Çelebi lâkabı ile anıldığını, Eyyûb müderrisi olduğunu bildirir (Galitekin, 2001: 267). Kabri mescidi önündedir. Küçük Pazar Mâliye Şubesi mahalleleri arasındadır (Ayverdi, 1958: 35). Mahallesi Hacı Kadın ve Hoca Gıyâsettin Mahallelerine katılmıştır.

Şekil 26. (Solda) Mehmed Paşa Mescidi (Anonim, tb1) Şekil 27. (Sağda) Mehmed Paşa Mescidi (Anonim, tb2)

Sarı Bâyezid Mescidi Mahallesi: Vefâ Türbesinin kuzeyi ile Süleymâniye Külliyesinin batısındadır. Vefâ Camii Nahiyesinde Mahalle-i Mescid-i Sâru Bâyezid ismi ile kaydedilmiştir. Vakfiye tarihi 1470'tir. 1922 cetvelinde Küçük Pazar Mâliye Şubesi mahalleleri arasındadır. Hoca Gıyasüddin Mahallesi kalmaktadır (Ayverdi, 1958: 44).

Sarı Bâyezid, Fatih Devri âlimlerindedir. Kabri de mescidi haziresindedir (Ünver, 1976: 102).

Hadîkatü'l Cevâmî'ye göre, bânisi Fâtih merhumun ulemasındandır ve minberini Dârü's-sa'âde ağası maktul Beşîr Ağa vaz' eylemiştir. (Galitekin, 2001) Mahallesi Hoca Gıyâsettin Mahallesi katılmıştır.

Şekil 28. (Solda) Sarı Bayezid Mescidi (Anonim, tb1) Şekil 29. (Sağda) Sarı Bayezid Mescidi (Anonim, tb2)

Molla Gürânî Mescidi Mahallesi: (Kilise Mescidi Mahallesi) Vefâ ile Süleymâniye arasındadır. Küçük Pazar Mâliye Şubesi Mahalleleri arasındadır. Mahalle taksimatı sırasında Hoca Gıyasüddin Mahallesi içinde kalmıştır (Ayverdi, 1958: 39).

Molla Gürânî, Fatih Sultan Mehmed daha çocuk yaştaiken, Mısır'dan Molla Yegân tarafından getirilir ve hocası olur. İstanbul'un fethinde bulunduktan sonra, şehrin çeşitli yerlerine camiler yaptırmıştır ve Vefa'daki St. Theodore Tiron de Shora kilisesini camiye çeviren vâkıfdır. Önemli ilmî eserleri vardır. Fatih'in ölümünden bir sene önce Şeyhülislâm olmuştur (Ünver, 1976: 83-84).

67000 Akçeyi bulan 100den fazla mahzen 34'den fazla dükkân, kervansaray, hamam ile Gebze ve Bursa'da mülkler vakfedilmiştir. Mahallesi Hoca Gıyâsettin ve Molla Hüsrev Mahallelerine katılmıştır (Ölçer, 2014).

Şekil 30. (Solda) Molla Gürânî Mescidi (Artamonoff Arşivi, 1937) Şekil 31. (Sağda) Molla Gürânî Mescidi (Anonim, tb2)

Molla Hüsrev Mahallesi

Molla Hüsrev Camii Mahallesi: Vefâ'da Taş Tekneler civarındadır. Vefâ Camii nahiyesinde Mahalle-i Mescid-i Maolla Hüsrev ismi ile kayıtlıdır. Vakfiye tarihi 1465'tir. 1922 cetvelinde Şehzâde Başî Mâliye Şubesi mahalleleri arasındadır. Mahalle ismi daha geniş bir sahada devam etmektedir (Ayverdi, 1958: 39). Osmanlı hukuk tarihinin en önemli isimlerinden olan Molla Hüsrev, fıkıh, usûl-i fıkıh, tefsir, Arap dili ve edebiyatı, şiir ve hat sanatı gibi alanlarda eserler vermiştir. Fıkıh eserleri Osmanlı medreselerinde ders kitabı olarak okutulmuştur. Yetiştirdiği öğrenciler arasında Zenbilli Ali Cemâlî Efendi, Fenârî Hasan Çelebi, Molla Hasan Samsûnî, Yûsuf b. Cüneyd et-Tokadî ve Molla Muhyiddin Mehmed Manisalıoğlu gibi âlimler bulunmaktadır. İstanbul'un ilk kadısı Hızır Bey'in vefatı üzerine (863/1459) İstanbul kadılığına getirilen Molla Hüsrev'e ayrıca Galata ve Üsküdar kadılıkları ile Ayasofya Medresesi müderrisliği de verilmiştir. 1474 yılından 1480'de vefâtına kadar İstanbul müftülüğü yapmıştır. Fâtih Sultan Mehmed'in kendi adıyla anılan câmi etrafında yaptırdığı Sahn-ı Semân medreselerinin programını padişah başta olmak üzere Vezîr-i-âzam Mahmud Paşa, Molla Hüsrev ve Ali Kuşçu birlikte hazırlamışlardır. Bu sebeple Molla Hüsrev, Osmanlı ilmîye

teşkilâtının kuruluş ve işleyişinde önemli katkıları bulunan kişilerden biridir. Molla Hüsrev, mütevazi bir hayat yaşamış, halk nazarında büyük bir saygı ve itibara sahip olmuştur (Koca, 2005: 252-254).

Şekil 31. (Solda) Molla Hüsrev Camii (Anonim, tb1)

Şekil 32. (Sağda) Molla Hüsrev Camii (Anonim, tb2)

Kalenderhane Mahallesi

Kalenderhâne Camii Mahallesi: Şehzâde Camii ile Vezneciler arasındaki bölgedir. Şehzâde Başı Mâliye Şubesi mahalleleri içindedir (Ayverdi, 1958: 28).

Kalenderler, dünyevî değerleri umursamayan, toplumsal düzenin inanç ve geleneklerine karşı çıkan, bunu kılık kıyafet, tutum ve davranışlarıyla gündelik hayatlarına da yansıtan sûfilerdir ve bunların temsil ettiği tasavvuf yoluna da kalenderiyye veya kalenderîlik adı verilmiştir. Klasik tasavvuf kitaplarında Kalenderîlik Melâmetîlik'le birlikte ele alınmıştır (Azamat, 2001: 253).

Osmanlı Devleti'nin kuruluş sürecinde Kalenderî şeyh ve dervişleri Osman Gazi, Orhan Gazi ve I. Murad'ın fetih hareketlerine katılmışlar, beyler de buna karşılık onların zâviye açmalarına izin vermişlerdir. Kalenderîler, Ni'me'l-ceyş'dendirler. Fâtih Sultan Mehmed'in İstanbul kuşatmasına katılmışlar, fetihten sonra, hizmetleri karşılığı olarak, Şehzadebaşı'ndaki Hristos Akataleptos Manastırı, sultan tarafından kendilerine zâviye olarak verilmiştir (Azamat, 2001: 254). Medrese yok olmuştur (Ünver, 1976: 64).

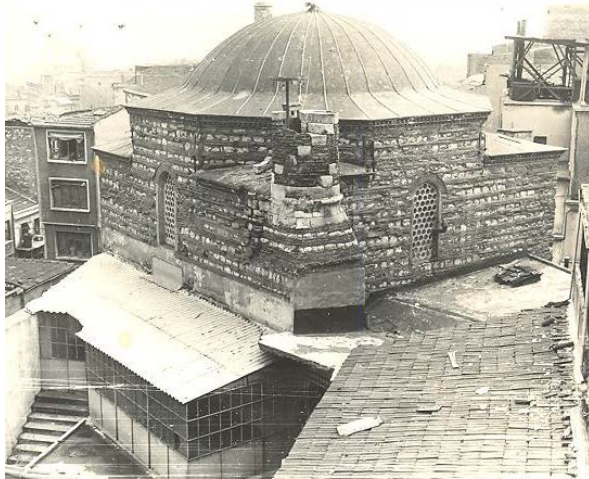

Şekil 33. (Solda) Kalenderhane Camii (Anonim, tb1) Şekil 34. (Sağda) Kalenderhane Camii (Anonim, tb2)

Süleymaniye Mahallesi

Bezzâz-ı Cedîd Mescidi Mahallesi: Uzun Çarşı'nın üst taraflarındadır. İbrahim Paşa Câmî'i nâhiyesinde Mahalle-i Mescid-i Yeni Bezzâz ismi ile kayıtlıdır. Vâkıfın ismi yoktur, fakat evkafının bânînin oğlu tarafından tutulduğu yazılmıştır. Bâninin sır kâtibi vezir Bezzâz-ı Cedîd Ali Paşa olduğu, kabrinin de, mescidde bulunduğu halde, yangınlar dolayısıyla kaybolmuştur. Mahalle 1922 cetvelinde Bezzaz-ı Cedid ismi ile Mercan Maliye Şubesinde bulunuyordu. Yeri şimdiki Tahtakale Mahallesi içinde kalmıştır (Ayverdi, 1958: 15). Bununla birlikte 1928 listelerinde Süleymaniye Mahallesi içinde de ismi geçmektedir.

Bezzaz-ı Cedid Ali Paşa, Enderun'da sır katibi daha sonra vezir olmuştur.

Şekil 35. (Solda) Bezzâz-ı Cedîd Mescidi (Anonim, tb1) Şekil 36. (Sağda) Bezzâz-ı Cedîd Mescidi (Anonim, tb2)

Saman Viren Mescidi Mahallesi (Birinci): (Çukur Çeşme Mescidi Mahallesi) Süleymaniye Dökmeciler Hamamı ile Uzun Çarşı arasındadır. Vâkıfi tarihi 1478'dir. Hâdika'da mescidi Çukur Çeşme ismi ile yazılıp, bânîsinin Saman Emîni Hoca Sinan olduğu ve mahallesinin bulunduğu bildirilmektedir. 1922 cetvelinde Mercan Mâliye Şubesi mahalleleri arasında Saman Virân-ı Evvel olarak kayıtlıdır. 1934 mahalle taksimatında Süleyman'ül Marûf Mahallesi içinde kalmıştır (Ayverdi, 1958: 43).

1477 tarihli vakfiyesinde çarşı civârında 9 dükkân, kendi mahallesi ve Yavaşça Şahin civarında 36 hücre ve 11 dükkân, Yavaşça Şahin Mahallesinde 8 evden önemli bir miktarda gelir tanımlanmaktadır. Günümüzde Süleymâniye Mahallesindedir.

Şekil 37. (Solda) Saman Viren Mescidi (Birinci) (Anonim, tb1) Şekil 38. (Sağda) Saman Viren Mescidi (Birinci) (Anonim, tb2)

Mercan Mahallesi

Mercan Ağa Câmî'i Mahallesi: Örücüler ve Tiğcılar Caddeleri arasındaki alanda bulunur. Cami Örücüler Kapısı yakınındadır. İbrahim Paşa Câmî'i Nahiyesinde Mahalle-i Mescid-i Mercan Ağa ismi ile kayıtlıdır. Vakfiye tarihi 1473'tür. 1922 listelerinde Mercan Maliye Şubesi mahallelerindedir. Mahalle taksimatında Süleymaniye mahallesine katılmıştır.

Hadîka, bânîsinin darüssaade ağası olmadığını ve kabrinin cami haziresinde bulunduğunu, caminin darüssaade ağası Nezir Ağa tarafından yeniden yapıldığını ve mahallesinin eski saray yakınında olduğunu bildirir (Galitekin, 2001: 266).

Bânîsi hakkında bilgi bulunamamıştır.

Saman Viren Mescidi Mahallesi (İkinci): Fincancılar ve Çakmakçılar Yokuşları arasındadır. 1922 cetvelinde Mercan Mâliye Şubesi Mahalleleri arasında Saman Virân-ı Sâñ ismi ile geçmektedir. 1934 taksimatında Mercan Ağa Mahallesi içinde kalmıştır. Saman Emini Hoca Sinan Efendi'nin ikinci mescididir (Ayverdi, 1958: 44).

Şekil 39. (Solda) Saman Viren Mescidi (ikinci) (Anonim, tb1) Şekil 40. (Sağda) Saman Viren Mescidi (İkinci) (Anonim, tb2)

5. SONUÇ

İstanbul şehrinin fetihten sonra ilk iskânı, devlet görevlileri, ni'm'el-ceyş, yerli ve yeni yerleştirilen halk tarafından gerçekleştirilmiştir. Eski dönemden kalan, sayısı 10 bin kadar olduğu tahmin edilen evler geçici olarak kullanılmış, kısa bir zaman içinde şehir, kıyılarından yamaçlara doğru yükselmeye başlamıştır (Ayverdi, 1958: 72). Bunlar, fethi takip eden yılların nüfus ve iskân politikasının bir göstergesidir.

Fatih, fetihten sonraki yirmi gün içinde sarayının Bayezid'de yapılmasını emretmiştir (Ayverdi, 1958: 72). İstanbul'un yönetim kademesinin de yerleştiği bu önemli bölge etrafında oluşmaya başlayan mahalleler de, bunların çekirdeğini meydana getiren şahsiyetlerin ve onlar etrafında birleşen toplumun hayat felsefesi ve kültürü ile şekillenmiştir.

Çalışma alanı olan Süleymaniye bölgesindeki mahallelerin yaklaşık dörtte üçünün, 1930'lu yıllara kadar, Fatih dönemindeki isimlerini taşıdıkları, 1922 Hayrât-ı Şerife Defterleri listelerinden ve 1930'da yayınlanan mahalle taksimatı mazbatalarından anlaşılmaktadır.

Yüzyıllarca değişmeyen mahalle isimlerinin, dikkat çekecek bir şekilde önemli şahsiyetlerin isimleri oldukları görülür. Bu durum insan odaklı bir şehir yapısının ve bunun toplumca benimsenmesinin işareti olarak değerlendirilebilir.

Yeni mahalle taksimatının yapılması nedeniyle pek çok mahalle ortadan kalkmış ve isimleri unutulmuştur. Bu isimlerin kaynağı olan şahsiyetlerin taşıdıkları kültür ve medeniyet seviyesinin araştırılması, fetihten sonra İstanbul şehrinin yeniden kuruluş mantığının anlaşılmasını sağlamıştır.

1926 mahalle taksimatı çalışmalarından önce, daha küçük birimler olan mahallelerin, halkın da vakıflar aracılığıyla aktif olduğu bir düzende, yerelde yönetilirken; mahalle

sınırlarının genişlemesi ve isimlerinin çoğunun unutulmasının mahallenin kimliği ile aidiyet duygusunun bozulmasına yol açtığı söylenebilir.

Fâtih döneminde kurulan mahallelerde, vâkıfların kontrolünde, hedeflenen kültür, kimlik ve eğitim düzeyine ulaşılmış, bu sayede şehrin yapılanması kendiliğinden ve istenilen şekilde gerçekleşmiştir. Bu durum da Süleymaniye bölgesinin nitelik açısından gelişimini açıklamaktadır. Dolayısıyla, Süleymaniye bölgesinin şehircilik ve mimârî temellerinin, kurucu şahsiyetlerin kültür seviyesi ile paralel şekilde atıldığı tespitini yapmak doğru olacaktır.

Bölgede yer alan eski mahallelerin kurucu mescitleri ve bunların vâkıfları hakkında ulaşabildiğimiz bilgilere göre, Hayrüddin Efendi, Hızır Bey, Sarı Timur, Hoca Hayreddin, Sarı Bayezid, Molla Hüsrev, Molla Şemseddin Gürâni, Hoca Gıyaseddin devrin büyük âlimlerindedir ve müderrislik görevlerinde de bulunmuşlardır. Bunlardan Hızır Bey ve Sarı Timur İstanbul kadılığı, Molla Şemseddin Gürâni ise şeyhülislâmlık görevlerinde bulunmuşlardır. Ayrıca, Fatih tarafından, vakfedilen tesis ve arazisiyle desteklenen Şeyh Vefa gibi büyük bir mutasavvıf ve Kalenderî dervişlerinin de bölgede yönlendirici oldukları görülmektedir.

Süleymaniye bölgesindeki mahallelerin kurucu mescitlerinin bânilerinin büyük bir çoğunluğunun devrinin büyük âlim, ulema, mutasavvıf ve müderrislerinden oluştuğu görülmektedir. Bu durum, Süleymaniye bölgesinin sahip olduğu, yüzyıllarca koruyup geliştirdiği yüksek seviyedeki mimari eserlerin, öncelikle aynı seviyede bir kültürel iklimin oluşturulması ile meydana getirildiği ve Fatih devrinde atılan şehircilik temeli üzerine sonraki nesillerce de sürdürülebilir kılındığı sonucuna varılmıştır.

Bilgilendirme / Teşekkür

Bu makale, "İstanbul Süleymâniye Bölgesinin Kültür Değerlerinin Sürekliliği Kapsamında Yenilenmesi ve Korunması" isimli doktora tezi çalışmasından üretilmiştir. Tez çalışması, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi'nde Prof.Dr. İbrahim Numan danışmanlığında yürütülmektedir.

Makalede kullanılan tüm görseller aksi belirtilmediği sürece yazarlara aittir.

Çıkar Çatışması Bildirimi

Bu makalede olası bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

KAYNAKLAR

- ANONİM, 1940. *Belge*. [fotoğraf] İstanbul Arkeoloji Müzeleri Eski Eserleri Koruma Encümeni Arşivi, İstanbul.
- ANONİM, tb1. *Belge*. [arşiv belgesi] İstanbul 4 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Arşivi, İstanbul.
- ANONİM, tb2. *Belge*. [arşiv belgesi] İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültürel Mirası Koruma Müdürlüğü Arşivi, İstanbul.
- ATSIZ, N., 2011. *Evlîya Çelebi Seyahatnamesinden seçmeler*. İstanbul: Ötügen Yayınevi.
- AYVERDİ, E. H., 1958. *Fatih devri sonlarında İstanbul mahalleleri, şehrin iskânı ve nüfusu*. İstanbul: Vakıflar Umum Müdürlüğü Neşriyatı.
- AYVERDİ, E. H., 1958a. *19. asırda İstanbul haritası*. İstanbul: İstanbul Fetih Derneği Yayınları.

- AYVERDİ, E. H., 1989. *Osmanlı mimarisinde Fatih devri 855-886 (1451-1481) III*. İstanbul: İstanbul Fetih Cemiyeti Yayınları.
- AZAMAT, N., 2001. *Kalenderiyye. TDV İslam ansiklopedisi* [çevrimiçi]. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları. Erişim adresi: <https://islamansiklopedisi.org.tr/kalenderiyye> [Erişim tarihi 2 Kasım 2019].
- BİLSEL, F. C., 2010. Henri Prost'un İstanbul planlaması (1936- 1951): nazım planlar ve kentsel operasyonlarla kentin yapısal dönüşümü. İçinde: F. C. BİLSEL ve P. PİNON, ed. *İmparatorluk başkentinden cumhuriyet'in modern kentine: Henri Prost'un İstanbul planlaması (1936 – 1951)*. İstanbul: Araştırmaları Enstitüsü Yayınları. s. 101-165.
- ÇEÇEN, K., 1984. *İstanbul'da Osmanlı devrindeki su tesisleri*. İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi Yayınları.
- DEMİRTAŞ MAHALLESİ, 2019. *Fatih Belediyesi* [çevrimiçi]. Erişim adresi: <http://fatih.bel.tr/icerik/13328/demirtas-mahallesi/> [Erişim tarihi 2 Kasım 2019].
- ERGİN, O. N., 1934. *İstanbul şehri rehberi*. İstanbul: İstanbul Belediye Matbaası.
- EYİCE, S., 1998. *Hüseyin ayvansarâyî, TDV İslâm ansiklopedisi* [çevrimiçi]. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları. Erişim adresi: <https://islamansiklopedisi.org.tr/huseyin-ayvansarayi> [Erişim tarihi 29 Ekim 2019].
- GALİTEKİN, A. N., 2001. *Hadîkatü'l- Cevami' İstanbul câmileri ve diğer dînî- sivil mi'mârî yapılar Ayvansarâyî Hüseyin Efendi, Alî Sâtı Efendi, Süleyman Besîm Efendi*. İstanbul: İşaret Yayınları.
- GÜNPINAR, M. U., ÖZCAN, A., TAŞTEKİN, G. ve DİNÇER, A. R., 2013. *20. yüzyıl'dan 21. yüzyıl'a Necip Bey haritaları'ndan günümüze öncesi ve sonrası İstanbul*. İstanbul: Mimar Sinan Vakfı Yayınları.
- GÜRSOY, Ç., 2019. Vakfiyelerin dilinden İstanbul'un bazı cami ve mescitleri hakkında yeni bulgular. *Bilig. (2)*, s. 161-190.
- İBB HARİTALAR, 2019. *İstanbul haritası* [çevrimiçi]. Erişim adresi: <https://sehirharitasi.ibb.gov.tr/> [Erişim tarihi 14 Mayıs 2019].
- İŞLİ, E. N., 2002. İstanbul mahalleleri. *İstanbul Dergisi. (40)*, s. 74 -77.
- İŞLİ DEMİREL, E., 1998. *İstanbul tekkeleri mimarisi, eklentileri ve restorasyonu*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi.
- KOCA, F., 2005. *Molla Hüsrev, TDV İslâm Ansiklopedisi* [çevrimiçi]. Erişim adresi: <https://islamansiklopedisi.org.tr/molla-husrev> [Erişim tarihi 2 Kasım 2019].
- NECİP BEY, 1914-1918. *Orijinal nüshalar: Atatürk Kitaplığı, Necip Bey haritaları 1914-1918 İstanbul haritası*. [harita] İstanbul Büyükşehir Belediyesi CBS Server, İstanbul.
- NUMAN, İ., tb. *Fatih dönemi İstanbul mahalleleri haritası*. [harita] Prof. Dr. İbrahim Numan Arşivi, İstanbul.
- ÖLÇER, E., 2014. *Şehir sokak hafıza: Kuyulu'dan Biçki yurduna Osman Nuri Ergin ile İstanbul sokak adları*. İstanbul: Zeytinburnu Belediyesi Kültür Yayınları.
- TANMAN, B., 1990. *İstanbul tekkelerinin mimari ve süsleme özellikleri tipoloji denemeleri*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi.

ULUÇAY, M. Ç., 1951-1953. İstanbul saraçhanesi ve saraçlar. *Tarih Dergisi*. V.-VIII., s. 147-164.

ÜNVER, A.S., 1976. *İstanbul'un mutlu askerleri ve şehit olanlar*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.

YEL, A. M. ve KÜÇÜKAŞÇI, M. S., 2003. Vakıf. İçinde: *TDV İslâm ansiklopedisi*. 27. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı. s. 323-326.

Biyografiler

Seniye Selcen ONUR

1974'te Balıkesir-Havran'da doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini Burdur'da tamamladı. 1997 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümünde lisans, 2000 yılında aynı üniversitenin Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Fakültesi Restorasyon Anabilim dalında yüksek lisans eğitimini tamamladı. Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi'nde doktora çalışmasına devam etmektedir.2005 yılına kadar aralıklı olarak özel sektörde restorasyon üzerine çalıştı. 2005 yılında girdiği İstanbul Büyükşehir Belediyesinin; İmar Müdürlüğü'nde, 2006-2010 yılları arasında Mevzuat Ruhsat Şefi ve 2012 yılına kadar da Müdür Yardımcısı olarak görev yaptı. 2012 -2014 yılları arasında Planlama Müdürlüğü'nde ve 2014-2015 yılları arasında Şehir Planlama Müdürlüğü'nde Üst Ölçek Plan ve Sektörel Araştırmalar konularından sorumlu Müdür Yardımcılığı görevlerinde bulundu. 2015-2019 yılları arasında sırasıyla Kültür Varlıkları Projeler Müdürlüğü ve Kentsel Dönüşüm Müdürlüğü yapmış olup, halen Kültürel Miras Koruma Müdürlüğü'nde mimar kadrosunda çalışmaktadır. Gönüllüler Afrika Platformu ve Tüm Afrikanın Dostları Derneği üyesidir.

İbrahim NUMAN

1948 yılında Kıbrıs-Lefkoşa'da doğdu. Temel Eğitimine yine aynı yerde tamamladıktan sonra, T.C. Antakya lisesinden 1967 yılında mezun oldu. Lisans Eğitimini 1973 te ve Yüksek Lisans eğitimini 1978 de ODTÜ Mimarlık Bölümünde, Doktora çalışmasını ise 1982 de Ankara Üniversitesinde tamamladı.1984 yılında Doçent; 1996 yılında Profesör oldu. 1973-75 yılları arasında serbest mimar olarak çalıştı. 1974 Kıbrıs Barış Harekâtında Mücahit olarak askerlik yapıp Gazi olmak şerefine ulaştı. 1976-78 arası ADMMA'nde, 1978-82 arası Ankara Üniversitesinde asistanlık devresinden sonra, 1982 yılında Gazi Üniversitesi Mimarlık Bölümünde Yrd. Doç. olarak göreve başladı. 1984-94 yılları arasında Doçent olarak Suudi Arabistan'da; 1994-2003 arası ise Kıbrıs Doğu Akdeniz Üniversitesi'nde Profesör-Dekan olarak çalıştıktan sonra 2003-2006 yılları arasında Profesör olarak Gazi Üniversitesinde bulundu. 2006-2010 yıllarında en DAÜ Mimarlık Fakültesi Dekanı, 2010-11 yıllarında İstanbul Bilgi Üniversitesinde Rektör Danışmanı olarak çalışmıştır. Halen Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Dekanı olarak görevini sürdürmektedir.Üniversiteye, eğitim-öğretim yanında, Mimarlık alanında Bölüm ve Fakülte kurmak, yeni bir Mimarlık Eğitim Modeli hazırlamak, Bölüm Başkanlığı ve Dekanlık Senato Üyeliği gibi idari katkıları olup, Mimarlık Kuramı ve Tarihi konularında çalışma, makale ve bildirileri bulunmaktadır. Proje ve uygulamalarının yanı sıra proje yarışma ödülleri ve jüri üyelikleri de vardır. KKTC Kültür Komisyonu Üyeliği ve çeşitli sivil toplum örgütünde verdiği hizmetlerin yanı sıra, 1990-94 arası da KKTC'nin İslâm Konferansı Örgütü ve Suudi Arabistan Fahri Temsilciliğini yürüterek de Topluma hizmet etmiştir. Türk kültürüne yaptığı hizmetlerden dolayı kendisine T.C. Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu – Atatürk Kültür Merkezi Şeref Üyeliği verilmiştir.